

Proiectul Hogarth Shakespeare
apare în cadrul colecției **Raftul Denisei**
coordonată de
DENISA COMĂNESCU

JEANETTE
WINTERSON
O PARANTEZĂ
ÎN TIMP

POVESTE DE IARNĂ
DE WILLIAM SHAKESPEARE
REIMAGINATĂ

Traducere din engleză și note de
VALI FLORESCU

HUMANITAS
fiction

Redactor: Andreea Răsuceanu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: George Șerban
DTP: Radu Dobreci, Carmen Petrescu

Lucrare executată la Monitorul Oficial R.A.

JEANETTE WINTERSON
THE GAP OF TIME

Copyright © Jeanette Winterson, 2015

Excerpt from 'For Sheridan' from *Collected Poems* by Robert Lowell.

Copyright © 2003 by Harriet and Sheridan Lowell. Reprinted by permission of Farrar, Straus and Giroux, LLC. Permission to quote from 'Shiver Me Timbers' by Tom Waits and 'The Shoop Shoop Song' by Betty Everett from BMG, from 'Mrs Robinson' by Paul Simon from The Music Sales Group and from 'She's Always a Woman' by Billy Joel from Hal Leonard Corporation.

First published by Hogarth in 2015.

All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2016, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

WINTERSON, JEANETTE

O paranteză în timp: Poveste de iarnă de William Shakespeare reimaginată /

Jeanette Winterson; trad. și note: Vali Florescu. –

București: Humanitas Fiction, 2016

ISBN 978-606-779-095-5

I. Florescu, Vali (trad.; note)

821.111-31=135.1

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 021 311 23 30

Pentru Ruth Rendell
1930–2015

*După cincizeci de ani, aflăm cu mirare și cu un sentiment
că sinuciderea nu are nici un rost
că tot ce am avut în gând și nu ne-a reușit
nu s-ar fi împlinit oricum –
și trebuie făcut mai bine.*

Pentru Sheridan, Robert Lowell

ORIGINALUL

Locul. Piesa începe în Sicilia – una dintre multele insule-fantezie ale lui Shakespeare.

Timpul. Inventat.

Povestea. Polixenes, regele Boemiei, și-a petrecut ultimele două luni cu prietenul său din copilărie Leontes, regele Siciliei. Polixenes vrea să plece acasă. Leontes încercă, fără succes, să îl convingă să mai rămână.

Hermiona, soția însărcinată a lui Leontes, intervine, iar Polixenes e de acord să-și prelungească șederea.

Însă Leontes crede că Polixenes și Hermiona au o idilă și că pruncul căruia ea urmează să-i dea naștere în curând este al lui Polixenes.

Leontes îl cheamă pe slujitorul său, Camillo, și-i poruncește să-l otrăvească pe Polixenes. În loc să facă asta, Camillo îl avertizează pe Polixenes că Leontes are de gând să-l omoare. Polixenes fuge, luându-l pe Camillo cu el.

Leontes e cuprins de furie la auzul veștii că au fugit și o acuză public pe soția lui de infidelitate. O aruncă în închisoare – surd la protestele întregii curții, și mai ales ale Paulinei, soția unuia dintre nobili, singura persoană destul de curajoasă pentru a-i ține piept lui Leontes.

Leontes e mânios la culme că nimeni nu-i crede afirmațiile absurde și pline de ură la adresa Hermionei și, pentru a nu fi considerat tiran, trimite o solie să consulte Oracolul din Delphi. Între timp, Hermiona dă naștere unei fiice. Leontes reneagă

copilul, pe care îl socotește ilegitim, și-i hotărăște moartea. Paulina îi aduce pruncul lui Leontes, sperând ca vederea lui să-i risipească furia. În loc de asta, el amenință c-o să-i zdrobească țeasta. Incapabil să-i țină piept Paulinei, e de acord ca pruncul să fie dus într-un loc îndepărtat și lăsat la cheremul soartei. Antigonus, soțul Paulinei, este cel care trebuie să aducă la îndeplinire porunca. În timp ce Antigonus e plecat, Leontes o aduce pe Hermiona la judecată publică, umilind-o în fața Curții regale. Cu cât el folosește cuvinte mai jignitoare, cu atât mai demnă pare ea, impresionantă prin ținută și prin faptul că neagă cu încăpățănare toate acuzațiile lui nebunești. În toiul acestei parodii de proces, se întoarce solia trimisă la Oracolul din Delphi. Oracolul declară că Leontes e un tiran gelos; că Hermiona și Polixenes sunt nevinovați și că pruncul e nevinovat, iar Leontes nu va avea nici un moștenitor până când copilul pierdut nu e regăsit.

Leontes își iese din minți de furie și declară că Oracolul minte. În timp ce el rostește aceste cuvinte, intră un mesager care îi spune că tânărul Mamilius, unicul său fiu, e mort.

Hermiona se prăbușește. Leontes se căiește. E prea târziu. Regina e moartă.

Locul. Boemia. Acum, parte a Republicii Cehe. N-a văzut niciodată coasta unei mări.

Povestea. Antigonus o lasă pe nou-născuta Perdita pe țărmurile Boemiei, cu bani și câteva obiecte ce-i dovedesc obârșia, și încearcă să plece înainte să înceapă furtuna. Corabia i se răstoarnă. Antigonus e ucis cu cea mai cunoscută indicație scenică a lumii: *Iese urmărit de un urs*.

Autolycus, tâlharul locului, asistă la întreaga scenă, însă nu face nimic, mulțumindu-se să golească un buzunar sau două, iar Perdita e găsită de un biet păstor și de Clown, fiul încet la minte al acestuia. Celor doi le e milă de copilă și o cresc ca și cum ar face parte din familia lor.

Timpul. Șaisprezece ani mai târziu.

Prințul Florizel, fiul lui Polixenes, s-a îndrăgostit de Perdita. Crede că e fiică de păstor. Scena începe la o petrecere plină de voie bună – festivalul tunderii oilor, la care participă și păstorul și Clown, fiul său, acum bogăți, grație banilor pe care i-au găsit înfășurați în scutecele Perditei. Florizel se dă drept un tânăr obișnuit, și nu drept un prinț bogat. Se oferă imediat să se însoare cu Perdita – și le cere celor doi străini în vârstă prezenți să-i fie martori. Străinii se dovedesc a fi tatăl său, Polixenes, și Camillo, deghizați. În timp ce Perdita și Florizel își declară dragostea, tâlharul Autolycus e ocupat să fure banii tuturor, îndrugând vrute și nevrute și croindu-și drum printre participanții la petrecere cu o vorbă dulce și o glumă.

El este cel mai simpatic tâlhar al lui Shakespeare – isteț, cu simț negustoresc și imposibil de refuzat. Și catalizatorul fără voie al unui final fericit...

În timp ce Clown e ocupat să-și distreze amicele, Mopsa și Dorcas, și păstorul îi felicită pe toți cei prezenți pentru noroc, Polixenes renunță la mască și amenință întreaga adunare cu moartea.

Pleacă furibund, poruncindu-i lui Florizel să n-o mai vadă niciodată pe Perdita. Camillo își dă seama că asta e șansa lui să plece acasă. Se oferă să-i ia cu el pe Florizel și Perdita în Sicilia. Aceștia sunt de acord și fug cu el.

În urma lor vin păstorul, Clown și Autolycus.

Locul. Sicilia.

Timpul. Un prezent în ritm alert.

Povestea. Florizel și Perdita ajung la Curte. Leontes se îndrăgostește pentru scurtă vreme de Perdita, după care descoperă că e propria sa fiică, atunci când păstorul, Clown și Autolycus apar și îi prezintă cutia cu dovezi despre nașterea ei, găsită în scutece.

Polixenes, care pornise și el pe urma fugarilor, se împacă deopotrivă cu Leontes și Florizel. Se întrevește deja finalul. Paulina îi invită pe toți la ea acasă, să le arate o statuie a Hermionei. Această statuie pare atât de plină de viață, încât Leontes

se apropie să o sărute, însă Paulina îl previne să n-o facă, după care se oferă să o coboare de pe soclu.

Finalul piesei, fără nici o explicație, nici un avertisment și nici o interpretare psihologică, proiectează toate personajele într-o nouă viață. Ce vor face din ea e lăsat la voia „parantezei timpului”¹.

1. În original, *gap of time*, expresie care apare în ultimele două versuri ale piesei *Poveste de iarnă*.

REINTERPRETARE

UNU

Stea palidă

În seara asta, am văzut cea mai ciudată priveliște. Eram în drum spre casă, noaptea era fierbinte și înăbușitoare, așa cum e de obicei în perioada asta a anului, când pielea ți-e mereu lucioasă și cămașa nu îți e niciodată uscată. Am cântat la pian în barul în care lucrez, și nimeni n-a vrut să plece, așa că am întârziat mai mult decât aș fi vrut. Fiul meu a zis că o să vină cu mașina să mă ia, dar n-a venit.

Eram în drum spre casă, pe la, să zicem, două noaptea, iar în mâna mea se încălzea o sticlă de bere. Nu ar trebui să bei pe stradă, știi, dar ce naiba, după ce ai lucrat nouă ore la rând, servind băuturi la bar când era liniște și cântând la pian când s-a aglomerat, om ești și tu. Lumea bea mult mai mult când se cântă muzică live, e un lucru știut.

Eram în drum spre casă când s-a crăpat cerul și ploaia a început să cadă precum gheața – era gheață –, bucăți de grindină de mărimea unor mingi de golf și tari ca o minge de elastic. Strada adunase toată arșița zilei, a săptămânii, a lunii, a anotimpului. Când grindina a atins pământul, a fost ca și cum ai fi aruncat niște cuburi de gheață într-un vas cu ulei încins. A fost ca și cum vremea s-ar fi ridicat dinspre stradă, și nu ar fi venit de sus, din cer. Alergam printr-o sită de obuze joase, ferindu-mă de pragurile ușilor, nu-mi vedeam picioarele printre aburi și șuierături. Pe treptele bisericii am stat vreme de un minut sau două deasupra bășicilor de spumă. Eram ud până la piele. Banii din buzunar mi se lipiseră unii de alții și părul mi se lipise de cap. Mi-am șters ploaia din ochi. Lacrimi de

ploaie. Soția mea era deja moartă de un an. N-avea nici un rost să-mi caut adăpost. Era mai bine să mă duc acasă.

Așa că am luat-o pe scurtătură. Nu-mi place s-o iau pe scurtătură din cauza nișei din zid pentru copiii abandonati.

Spitalul a instalat-o în urmă cu un an. În timp ce îmi vizitam soția, i-am urmărit pe constructori zi după zi. Am văzut cum au turnat caseta de beton, cum au fixat cutia de oțel înăuntru casetei, cum au fixat fereastra care se închide etanș, cum au conectat instalația electrică și lumina și alarma. Unul dintre constructori n-a vrut s-o facă, era de părere că e un lucru greșit; imoral, bănuiesc. Un semn al vremurilor noastre. Însă vremurile noastre au atât de multe semne, că, dacă le-am citi pe toate, am muri de inimă rea.

Nișa e caldă și oferă siguranță. Odată ce pruncul se află înăuntru și fereastra e închisă, în spital se aude o sonerie și nu durează mult până vine o asistentă, suficient cât mama să aibă timp să se îndepărteze – chiar în apropiere se află colțul unei străzi. A dispărut.

Am văzut o dată scena. Am fugit după ea. Am strigat: „Doamnă!“ S-a întors spre mine. M-a privit. A existat o clipă – de genul celor care țin o întreagă lume în loc –, apoi secundarul s-a mișcat și ea a dispărut.

M-am întors. Nișa era goală. Câteva zile mai târziu, soția mea a murit. Așa că nu o iau pe acolo în drum spre casă.

Nișele pentru bebeluși au o istorie. Nu există întotdeauna o istorie în orice poveste? Ai crede că trăiești în prezent, dar trecutul e chiar în urma ta, ca o umbră.

Am făcut niște cercetări. În Europa, în Evul Mediu, când a fost el, aveau și pe vremea aia nișe pentru bebeluși. Le numeau Roata Copilului Găsit; era o fereastră rotundă într-o mănăstire de călugări sau de maici, și puteai strecura un prunc înăuntru, cu speranța că Dumnezeu va avea grijă de el.

Sau îl puteai lăsa în pădure înfășurat în păturică, să-l crească lupii și câinii. Îl lăsați fără nici un nume, dar cu ceva cu care să poată începe povestea.

O mașină trece derapând în trombă pe lângă mine. Apa din șanț mă udă din cap până-n picioare, de parcă n-aș fi deja suficient de ud. Un idiot. Mașina oprește – și e fiul meu, Clo. Îmi întinde un prosop și mă șterg pe față, recunoscător, și, brusc, foarte obosit.

Mergem câteva sute de metri cu radioul pornit. Raportul meteo care te bagă în sperieți. O superlună. Valuri uriașe pe mare, fluviul a ieșit din matcă. Nu călătoriți. Stați acasă. Nu e uraganul Katrina, dar nu e nici vreme de ieșit în oraș. Mașinile parcate pe ambele părți ale șoselei au roțile pe jumătate scufundate în apă.

Și atunci îl vedem.

În fața noastră se află un BMW Seria 6 negru, izbit frontal de zid. Portierele sunt deschise pe ambele părți. Lipită de el, un jaf de mașină, care a intrat în el din spate. Două matahale bat un bărbat, pe care l-au pus la pământ. Fiul meu apasă cu toată puterea pe claxon, pornește drept spre ei, cu geamul lăsat, strigând:

— CE DRACU', CE DRACU'!

Mașina lui întoarce în clipa în care unul dintre bărbați trage un glonț, intenționând să ne spargă roata din față. Fiul meu rotește volanul, oprește cu o bufnitură mașina la bordură. Matahalele sar în BMW, zdrelind mașina de zid, proiectând rabla de partea cealaltă a străzii. Individul bătut e pe jos. Poartă un costum bun. Pare de vreo șaizeci de ani. Sângerează. Ploaia îi face sângele să-i curgă șiroaie pe față. Spune ceva. Îngenunchez lângă el. Are ochii deschiși. E mort.

Fiul meu se uită la mine – sunt tatăl lui –, ce facem? Apoi auzim sirenele pornind undeva departe, ca pe o altă planetă.

— Nu-l atinge, îi spun fiului meu. Întoarce mașina.

— Ar trebui să așteptăm poliția.

Clatin din cap. Demarăm cu roata împușcată, dăm colțul și pornim încet pe strada ce trece pe lângă spital. O ambulanță iese din garajul de la urgențe.

— Trebuie să schimb roata.

- Oprește în parcare spitalului.
- Va trebui să le spunem polițiștilor ce-am văzut.
- E mort.

Fiul meu oprește mașina și se duce să scoată ce-i trebuie ca să schimbe roata. Preț de o clipă, rămân așa murat și liniștit pe scaunul ud de la mașină. Luminile spitalului trec prin geam; urăsc acest spital. Așa am stat în mașină după ce mi-a murit soția. Uitându-mă prin parbriz, fără să văd nimic. A trecut o zi întregă și apoi a venit noaptea și nimic nu s-a schimbat, pentru că totul se schimbase.

Ies din mașină. Fiul meu ridică partea din spate a mașinii cu cricul și ridicăm amândoi roata. A rostogolit deja roata de rezervă din portbagaj. Îmi bag degetele în cauciul spart al anvelopei distruse și scot glonțul. Orice ne-ar trebui, asta nu ne trebuie. Îl iau și-l arunc într-un canal adânc de scurgere, de la marginea bordurii.

Și atunci o văd. Lumina. Nișa pentru bebeluși e luminată. Nu știu de ce, am sentimentul clar că toate astea sunt legate între ele – BMW-ul, rabla, bărbatul mort, copilul. Fiindcă acolo se află un copil. Pornesc spre nișa și trupul meu înaintează în ralenti.

Bebelușul doarme, sugându-și degetul. Încă n-a venit nimeni. De ce încă n-a venit nimeni?

Îmi dau seama, ca prin ceață, că am levierul în mână. Cu mișcări pe care nu le conștientizez, deschid fără probleme fereastra. E simplu. Ridic fetița și e ușoară ca o stea.

Cuprins

ORIGINALUL.....	9
REINTERPRETARE.....	15

UNU

Stea palidă	19
Păianjenul din ceașcă	30
Planetă deșăntată	56
Asta nu e nimic?.....	61
Pinteni Spini Urzici Ace de viespi	74
Viața mea stă în rând cu visurile tale	90
Pene pentru fiecare adiere.....	92
Straniu, într-un loc ciudat	100
Ulii Corbi Lupi Urși	105
<i>Antract</i>	111

DOI

Trafic	115
Ziua sărbătorii	131
Veștile timpului	169
<i>Antract</i>	183

TREI

Fantome care bântuie.	187
Nu i-aș prețui fără dragostea ei.	194
Aici, în orașul tău.	213
Dacă e vrajă asta.	221
Fie ca muzica s-o trezească.	222
<i>Mulțumiri</i>	239